

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in 1/2, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še 1/2 gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Prošba kapelanov Linčke škofije.

(Konec.)

4. Da se pravično ravna pri premestitvi kapelanov in podeljenju far.

Mi ne tajimo, da je premestitev mnogo-krat potrebno, ja mi spoznamo, da to za kapelana dobro, ja ugodno biti utegne, ako za čas svojega kaplanovanja po različnih krajih škofije pastiruje: — pa tudi najv. ordinariat mora spoznati, da se takove velikrat neprevidene in nesaslužene, in pogoste prestave na velikobart zlo odalene alj telesnim močmi ne primerne kraje kapelanom zlo zlo vtežlive. Mimo tega, da potni stroški (Wanderungskosten) njega ne redko prisilijo, svoje prvo delo na novem z novim zadolženjem začeti, tudi se pregosto premestitev pastirskemu delovanju ravno tečno (gedeihlich) ne zdi; zakaj nikolj nemore kaplan, kateri pri tej priči ptujec v župi postati more, tisto priklonost in ljubezen do nje si pridobiti, ktera je mu vender k pastirskemu delovanju potrebna; on nikolj ne vidi sadje svoje duhovne delavnosti, kar gotovo ni kos njegovo gorečnost k svojemu poklicu povišati. Zgubi se tudi tista duševna moč, ktero bi on imeti mogel, ki bi dalej tukaj ostal, pri dorastajočej mladini, ktere goreč in ljublen katehet je on bil v času njegovega dětinstva: premestovanje ljublenih dušnih pastirjev razdraži srenje, zlasti ker mnogokrat dobro poznajo tiste skrivne in zvite ovinke, po kterih se je marsiktero premestitve dognati moglo; vsakteri se more prepričati, da se v tistih farah, v kterih se kapelani pogostoma prestavljajo, tudi tedaj, kedar se nobeno pohujšanje ni dogodilo, nekako zaničovanje pokazuje; — in ni se temu čuditi, — oni (farmani) vidijo, da se s kapelani ravno enako obhodi, kot s finančnimi stražniki, kateri se od mesta do mesta prestavljajo, da bi se le na nobenem kraju trohico ne soznani. Zraven tega srenje tudi zvedo, kako lahko je, kaplana se znebiti, ino nekteri farmani težko premagajo ovo skušnjava, se te lepe priloznosti poslužiti, ter se dela lotiti, kapelana odpraviti, kateri je jim morebiti ravno zavolj tega tern v peti, ki je svoje dolžnosti zvesto spolnoval. —

Mi tedaj prosimo najvrednejši ordinariat, po mogočnosti paziti na čas, da kapelan skoz leto ne bo dva trihart prestavljen, — na telesne moči, da slab na telu ne dojde med gore, da pri prvomu obhajenju že ne zboli in obnemaga, — in na dalečino, da bi ne bil primoran, na svoje stroške od enoga konca škofije do drugega potovati. Sploh bi ne blo prenapeto prositi, da bi se kapelanu povernili potni stroški tedaj, kedar svoje premestitve ni sam pozelel alj zadolžil. — Kar se dalej povišanja kapelanov na fare vtiče, prosimo, da najv. ordinariat, odstranivši vsako pokrovitelstvo (Protectionswesen) bolj gleda na dobrozaslužene in stare duhovnike, da ne bojo clo pozableni in odri-njeni dušni pastirji na deželi, kterim priloznost, še bolj pa priderznost zmanjuje, svoje zasluge pred obličjem mogočnih prijateljev v najjasnejšej svetlobi razgrinjovati. —

5. Da se konkursne skušnje opravijo enkrat za vselej in to tudi od vikarov in expositorov.

Kapelani, kot prijatelji znanosti, v vsakdanjej potrebi pokazati to, kar so se bli naučili, občuvani tudi v tem obziru od svojih cerkvenih predpostavljenih, izpostavljeni soje-nju in kritici často omikanih, pa neprijateljsko mislečih srenčanov, — se ne strašijo nobene skušnje. Ravno pa tudi mislijo, da ob tej zadevi ne zaslužijo manj zaupanja, kakor vsi drugi vseučelišni oddelki (Fakultäten). Ta dosadajna navada je pelala k mnogim očevidnim smešnjavam, ker, postavim, vikar (oskerbnik) kako zlo obljudeno župo do konca svojega življenja brez konkursa pastirovati more, zraven se pa v tem času za kako drugo farno z veliko menj dušami brez njega oglasiti ne sme, itd. Ker se je pravedljivo padati, da je to, v tej reči kej ustanoviti, od državne oblasti ordinariatam izročeno, mi zastran konkursne skušnje prosimo za dve reči: 1. da se po dveh ali treh v duhovnom pastirovanju sprovedenih letih ova skušnja le samo jednokrat mora storiti, in sicer pismeno in ustmeno tako, da je skušencem na volji dano, ali iz vsih predmetov na enkrat, ali iz jednega in kterega predmeta na enkrat skušnja narediti. 2. Da bi ova skušnja naložena bila tudi tem, kateri kako exposituro in vikariat (oskerbnništvo prazne fare) si pridobiti hočejo.

6. Da se kapelanom, kedar ob času svoje delavnosti zbolijo, podpomaga, in borno stanje deficientov (nemočnikov) zbolia.

Stanje v bolezen padšega kapelana je večkrat zlo žalostno. Zanikerna strežba, negotovost, kak dolgo njegova bolezen terpela bode, zmanjanje potrebnih denarjev in strah, da na ozdravljenje veliko pojde, vse to vkup pomaga na tem, da ga bolezen, ktero si je morebiti po zvestem spolnovanju svojih dolžnosti nakopal, še bolj in globej tlačí. Obziraje na to se podstopimo, pokazati na „načert postav bratovščine za podporo bornih kapelanov“, kterega smo mi že pred dvema letoma sostavili. Jednoglasno izustimo, da smo mi vsi in vsaki pripravljeni, vsako leto primerni del svojih dohodkov darovati kot dar bratovske ljubezni, kir vemo, da nobeden med nami nemá podpisano, da nebo enkrat take pomoči moral iskati, ter le samo za to prosimo, da se kak dostojni in častiti mož na čelo postavi, in da naš naj višji, očetovski dušni pastir, podelivši nam svoje dovoljenje in svoj blagoslov, našo dobro voljo uterdi in podpomaga. Če se bo gledalo na naš gorej-omenjeni načert, se bo očitno pokazalo, da je nam tudi osoda naših iznemoglih bratov bla pri sercu, in da mi radovoljno in po mogočnosti pripomagati hočemo, stanje svojih bornih bratov zboljšati. Kir se sovraštvo združuje, kir hudoba in pregreha družtva kuje, tam mora tudi keršanska ljubezen v jedno se zliiti.

7. Da se uvedejo tako znané korone (Dekanats-Conferenzen).

Govorivši od koron nemislimo se zbrati samo za to, da bi se od naših zadev pomenkovali, ne, mi znajući, da živa beseda mnogo več velja in zda, kot mertvo pismo, hočemo se v teh koronah pogovarjati od interesov cerkvenih, od povišenja bogoslovskih znanost, in od djanskega dušnega pastirovanja, ter ne samo brez nasledka totej v en dan govoriti, temuč redovno in dobro premišljeno se posvetovati o tem, kar je duhovništvu in keršanskemu ljudstvu potrebno in koristno. K temu

potrebujemo, da se nam od zgoraj oblast podeli, potrebujemo, mi to spoznamo, od zgoraj navodbe in svete, potrebujemo k temu tudi podbodivne opombe, in to je, za kar mi ponižno prosimo. Bogoslovski četvertleni časopis bi potem probudjeno, krepko katolško življenje oznanoval in razprostiroval, ter prihodnim vekom dokazoval, da katolško duhovništvo gornoaustrijansko svoj čas ni zaspalo in zamudilo. Dalej alj bi ne ble take pooblastene korone naj lepše priprave k škofskomu zboru, kteroga pričakujemo, tak poželujemo, in kateri se Tridentinskemu zboru popolno prileže.

To so prošnje in želje, ktere mi spodaj podpisani kapelani Linčke škofije najvrednejšemu ordinariatu pred oči postaviti se prisilene čutimo. Večidel so k tem priloznost dali izrastki, kateri so se iz nedavno sverženoga debela stare državne vlade presadili in usillili v vse primere in svete življenja, in tako tudi v zvunajno cerkveno opravlenje. Stara državna vlada je namreč dobro spoznala, da le samo tako obstati zamore, ako se vse nižje višjemu nepogojeno in neobmezeno podverže. Ove izrastke ni rodila cerkvena zemlja; ne bo toraj cerkvi na škodo, temuč na korist, ako se najberžej odsekajo in strebijo. Zato nas kar trohice ne skerbi; da bo najvrednejši ordinariat naše prošnje nemilo sprejel. Napak mi upamo, da smo mi s tim svojim odkritoserčnim, cerkvenim in postavnim korakom druge borivce in prenapetneže, če jih je med nami, v prave in primerne medje zavernili. Ako bi najvr. ordinariat želil, da se te samo napomenute točke jasnejši razložijo, se ponudimo, izmed nas izubratí odbor, koji bo vsako točko razjasnil, in naše tožbe iz vsakdanje skušnje dokazal.

Naj naše prošnje, bodi na ktero vižo hoče, milostljivo uslišanje najdejo, mi in naši nasledniki bomo vse svoje žive dni gorečo hvalo peli najvrednejšemu ordinariatu, ja vsim naprejpostavljenom, trudivšim se na tem, nižjemu duhovništvu do svobodnejšega in primernejšega stanja pripomagati. Hvaležnost bo nas spodbadala, v resnici in djanju dokazati, da smo zavupanja svojih naprejpostavljenih vredni bli, bo nas spodbadala, naše težke dolžnosti naj zvestejši spolnovati; mi bomo vse svoje telesne in dušne moči, podpirovani od milosti božje, na to obračovali, da bi od naše svete katolške cerkve k nje živim udom prišteti in najvernejši sini imenovani biti zaslužili od svojega slavonosnega očetovskega verhnega pastirja, kterega Bog naj še dolgo let pri življenju ohrani in tamkej večno poplačati blagovoli! Svečan.

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Ljubljana 26. t. m. Danes zarana se v tami je dospel slavni 4. bataljon našega domačega polka, ki se je 26. Aprila t. l. od šestkrat jačjega sovražnika iznenadi napaden in zajet pred Komarnom s toliko serčnostjo obnašal in v vsi vojski blizo 500 mož zgubil, iz Ogerskiga v Ljubljano.

Komaj je bila Ljubljana vesel glas dobila, kedaj da hrabri bataljon v glavno mesto svoje premile domovine pride, sklenejo Ljub-

ljanski mestjani pri tej priči Komarnske junake s spodobno častjo in slovesnostjo sprjeti in jih, kar bo le moč, dobro pogostiti.

Po kratkem spanju se zbere tedaj hrabro kardelo danes zjutraj ob enajstih v vojaškem redu s svojem pogumnim vodjem in z odmevajočo turško glasbo Ljubljanske narodne straže na čelu, pred kolisejem na Celjovski cesti. Spodbujni in vbrani glasovi pisk, tromb in gromčega bobna, ki se od hiše do hiše razlegajo, privabijo kmalo roj Ljubljanskih prebivavcev na imenovani kraj, verle sinove domovine s serčnim „Živili“ pozdravit. V prazniški opravi stopijo zdaj tukajšni vojvoda g. Dejm in odbor Ljubljanske srenje z gosp. Gutmanom na čelu pred junaške verste. Potem ko jih g. vojvoda ogleda, stopi gosp. Gutman, namestnik mestnega poglavarja, pred junaško veršelo in jih — rojene Slovence — s kratkim pa krepkim slovenskim nagovorom pozdravi, njih junakost v imenu cele Ljubljanske srenje po vrednosti očitno pohvali, ter konča z besedami: „Živio naš 4. junaški bataljon!“ Živio! živio! povzame stoterno od vsih strani zbrana množica.

Nato ogovori svetačno oblečena in ovenčana gospodična vodja, ki po naše ne razumē, z besedami zadnjič v Sloveniji natisnjene nagovora, v nemškem jeziku. —

Namesto banderonosca mora zdaj bandero neprestrašeni, v Planini rojeni nadesetnik Kužlan prevzeti, ki ga je nesrečni dan sovražnim rokam z redko pogumnostjo otel, in za to junaško delo z zlato svetinjo obdarovan bil. Na bandero se pripne dragocen, s srebrom in zlatom prešit trak, ki ga je junaškemu bataljonu v spomin 26. Aprila 1849 sestra kneza Hohenlohe Langenburskega podarila, nato pa ovenča omenjena gospodična bandero — v rokah z zlato svetinjo okinčanega junaka Kužlana — z zelenim lovorovim vencem, na katerem je blišeč slovenski trak pripet po zraku plaval.

Vodja se zahvali Ljubljancem za skazano čast in pelje svoje slavno kardelo skozi gromovito „Živio!“ na uno stran koliseja, kjer puške odložijo in se v veliko dvorano (Saal) podajo, se s pripravljenimi jedmi in sladkim vincam nekoliko pokrepčat. Cel roj gledavcev vsih stanov jih je prišel z odra gledat. Prav kratkočasno je bilo toliko gostov naenkrat okoli miz gledati. Iznenadno veselje se je pa slehernemu vojsaku na obrazu vidilo, kateri je znal brati, ko je nagovor, ki jim je bil pri mizah razdeljen, tudi v premilem maternem jeziku vgladal. Po pet takih, ki niso znali brati, je glavo proti bravcu tičalo in z očitno radostjo domorodne glase poslušalo.

Celi čas obeda — do štirih popoldne — jim je turška glasba igrala. Junaki so bili prav židane volje in so od sladkega vinca nadušeni v naše razveseljenje tudi več slovenskih zapeli, ter „Bog živi“ vpili, da se je vse treslo.

Kar nas pa naj bolj veseli, je to, da je gosp. Gutman naše junake, če tudi so ljudje poprej samo od nemškega nagovora pripovedovali, vendar naj prej po slovensko nagovoril, in tudi v dvorani pri obedu hrabrimu polku „Hohenlohe“ in njegovimu 4 bataljonu slovensko zdravico napil.

Tudi mi povzamemo: Bog živi naše hrabre slovenske junake! Bog živi pa tudi našega verlega gosp. Gutmana. Slava mu!

Iz spodnje Koroške konec Oktobra 1849. Šolski prazniki so dokončani, in ukaželjna slovenska mladost je zopet napolnila učilnice, de se vse tere. Ne dvomim, ljubeznivi stariši! da so Vas otroci vaši letos bolj razveselili od prejšnjih let, kir so vsaj nekoliko slovenskega znanja prinesli domu, in ravno to je tudi znabiti vzrok, da ste njih letos v obilnejem številu od lani poslali v šolo,

ko vidite, da njihovi trud in vaša skerb nista bila zastoj, in da tudi šola prinese svoj prid in dobiček, ako je osnovana v narodnem duhu. Ne dvomim dalje, da ste jim tudi skerbno naročili, in jih živo opominjali, tudi v prihodni v tem duhu napredovati, in svoje učitelje naprositi, jih podučevati, izobraževati in omikovati v njim prirojenim narodnim duhu t. j. v slavenskim jeziku. Kteri pa tega še niste storili, ne odlašajte in ne zamudite več nobene ure, ako se nočete prepozno kesati, glejte učitelstvo v Celovcu je pripustilo naši prosti volji, alj se smejo otroci vaši po slovensko učiti ali ne. — Dovolite saj v to ponudbo učitelstva, katero dobro misli z vami in z vašim otrokam; prosite šolske vodje in učitele, de se v maternem jeziku bode učila mladež naša, in ako tu ali tam na protivnike zadenete, terjajte to od njih terdo, ker poleg enakopravnosti narodov to terjati pravico imajo, zakaj tudi Vam se je mesca sušca 1. l. luč svobode zasvetila, katero ste prav razumeli, ako storite tako, s tem boste pokazali potem tudi hvalečnost in razum Vam danih dobrot in pravic; zakaj, ako boste vedno molčali in vse pri starim pustili, bi lahko vlada misliti vtegnila, da Vam za nje ni nič mar, ali da se clo v njih ne zaveste; vidite v kratkim se bodo postavile v našim lastnem jeziku pisale; in se Vam oznanove, v ta namen je vladarstvo odbor za vstanovljenje slovanskiga postavniga slovja ali postavne terminologije na Dunaj poklicalo, toraj le pomislite, de zdaj bo resnica. —

Ti pa predraga mladina! ki si svoje stariše s svojim lepim narodskim obnašanjem in vedenjem tako razveselila, se od truda spočila, in se zdaj k daljnemu podučanju zopet vernila v šole, vbogaj naročila in prošnje roditelov svojih, potegaj se za svoj rod, in napreduj verlo v tvojim blagim početju; ti si naša nada, na te so obrnjene oči naše, ti imaš še jasni um in pamet in nepopačeno voljo, Slovenja plakajoča, namest združena, zrušena, se na te ozira, in pričakuje od tebe spasitelje ali rešitelje svoje, zatoraj skazite se ijubi mladenči vselej in povsod verle sinove matere mile Slovenje, in ne vstrašite se sleherne sapice, ktera od strane pihlja.

Ino vi spoštovani učitelji! dajte si vonder dopovedati, oči odpriti, ino ne glušite se. Pomislite, doba je imenitna. Najte se toraj zbuditi iz svojega narodnega spanja! zakaj marsikteri učitelj se še najde po Slovenji, kateri v šoli — da bi temu tako ne bilo — od slovensčine molči, kakor tat, desiravno jih ona tudi šteje lepo število, kateri se marljivo prizadevajo za njeni blagor in srečo, katere je tudi že razglasila in jih očitno pohvalila.

Lani ste se nekteri izgovarjali: „Mi bi že učili po slovensko, ako bi slovenske šolske knjige imeli;“ desiravno jih je bilo v Terstu razne verste po naj nižji ceni na prodaj na kupe, letos te izgovor še manj velja, ko imate „maliga Blažeta“ za prvo malo šolo kaj umno zloženo knjižico, ktera se bo po ukazu vikšiga ogleda šol tudi v tukajšne male šole vpeljala.

Nekteri se zopet bojete nemškutarških svojih predpostavljeneh duhovskih in deželskih gospodov, kateri mislijo, de le nemščina sama je edinozveličavna, ktera pa je bila ravno doslej overik vse omike in prosvete; zakaj ptuji jezik leži kakor mora na duši naroda, je za narod naj veči sramota, in zaminjo podjarmenja ali opadenja pod drugiga. Ne pazite toraj mili bratje na besede, ktere vam taki enostranski gospodiči na ušesa trobijo, temuč ravnajte po pravilu ministerstva javnega uka, katero spoštuje enakopravnost narodov, in toraj ukazuje, da v krajeh slovenskih tudi učilnice imajo biti slovenske, spolnajte postavo od svitliga cesara dano, kjer narodnost zagotovljeno imamo, deržite se Njih veličanstva lepega gesla: „Zjedinjeno močjo,“ ali če z pesnikam rečem:

„Urno tedaj kresavnike v dlan, zjedinite iskre,
Ino ne motite se, če pisano gleda protivnik.“

Mi že pred skoraj pisano gledati nismo smeli, še zdaj bi trebalo, de bi kar besedice ne zinili, tako n. pr. ko je slavjansko družtvo v Terstu pohvalno pismo poslalo ruskimu caru za dodeljeno vojaško pomoč na Ogerskim, da je razkropila puntarje in ukrotila, in tako celost cesarstva ohranila, so nekteri nemški časopisi, ko vsaj hvalečnost še noben pameten človek napčno spoznal ni, hitro zagnali hrup in družtvo grajati jeli, ko jih je ravno toliko tikala ta reč, kakor žabe lešniki na veji. Toraj dragi učitelji! le serčno in zakonito po poti pravice, in nič se ne bo treba vam bati, kateri bi vas še zaverati hteli, store to le iz zlobnosti, ali iz nevednosti glede dane ustave.

Nekteri vas tudi želite imeti lastni šolski časopis, kakor so že večkrat želje in prošnje izustene bile, in kakor se je ravno undan zopet eden v Sloveniji oglasil; res bi bilo dobro, ako bi se tak časopis vstanoviti zamogel, pa vender politiski časopis „Slovenija“ je občen in obširen, in obseže zostavke raznih predmetov. Naša ljuba Slovenija z milimi svojimi glasovi je tudi velika prijateljica šol, nikdar jih ni pustila v nemar, timuč se je vsigdar prizadevala za njih blagostanje in povzdigo, kar tudi zanaprej opustila ne bode; prav serčno se toraj ona priporočiti zamore uradnikom, učiteljam in duhovnikom; zakaj ona, kakor občeljubezniva mati se poteguje tudi krepko za sv. cerkev, kakor smo ravno brali lepe in krasne zostavke od sedajnega stanja cirkve v 78, 79, 80 in 81 listu od nevtrudnega in za slovensčino mnogo mnogo zaslužnega pisatelja slavnega Svečana, zakaj karkoli se kaj slovenskega osledi na Koroškim, je le skoz njegovo delo in prizadetje, še nekoliko takeh mož, in Slovenija bi rešena bila; — zatoraj blagi Gospod! delajte tako naprej v blaženim svojim načinu na polji slovensčine, in Vaše ime se bo svetilo v zgodovini sveta, kakor danica na nebu.

In kar je že enbart omenjeno bilo, omenim še jaz jedanpot, de bi nam hotel kaki rodoljubni kupec oskerbeti podobo svetnikov s slovenskimi imeni, katerim bi se pristavile tudi kake besede iz svetiga pisma, ali kake druge kratke in krepke molitvice zadevajoče življenje svetnikov in pobožnost budeče. Slovenska mladost grozno hrepeni po njih, tode dobiti jih nikjer ni. Toraj dragi rodoljubi! včinite nam to stvar iz ljubavi do pobožne mladine, in položili boste zaklad na domovine žertvenik. Skrjanc.

Hervaška in serbska dežela.

Odbor banskiga svetovavstva za šole je načert za napravo šol na Hervaškim in Slavonskim dokončal. Pa ti gospodje govoreč od docentov in vseučeliš so na eno in narpo trebniši pozabili namreč na ljudske šole. Kaj pomaga prazni kinč in lišp vikših šol, če je pa podlaga slaba. Kdaj se bode začelo v resnici za potrebe prostiga ljudstva skerbeti, in ga iz divjačnosti saj na stopnjo omike pripeljat. Pa tudi načert vseučeliš, kakor so ga Hervati izdali, se nam zdi le lepa posoda v kateri sladke pijače ni.

Govori se, de je g. Rušnov c. k. sodnik pri vikši sodbi v Galicii poklican sodniške zadeve na Hervaškim urediti. —

Miloš Popovič, urednik serbskih novin v Belimgradu zbira narodne pesmi od zadniga boja z Madjari, in jih bode kmalo na svitlo dal. — Tudi bode gospod Vincenc Kappel c. k. kameralni svetovavec v Gradcu v kratkim v Zagreb prišel zavoljo vredjenja kameralnih opravil na Hrovaškim. Njemu pridjan je g. Eduard Merzljak ministerialni konceptist. —

Od črnogorske granice se zmiraj kervave novice razglašajo. 28. d. kimovca je

blo 22 Černogorcov, ki so razno žito iz Centdomu peljati hotli od podgorskih Turkov posekanih. Vladika je zlo serdit, in vsak čas se pričakuje, de se bodo Černogorci maševali. Pravijo, de so poprej Černogorci 3 turske pastirje umorili, njih glave kričeči in vriskajoči v Cetinje prinesli.

Austrijska dežela.

Dunaj. Načert nove kaznovavne pravde je že dokončan, in v kratkim bode na posebne komisije v raznih kronovinah v presojo razposlan, in pri ministerstvu še enkrat pretehtan. Badenske in tiringske postavbe so bile za podlago vzete. Paragrafi, ki so s tem enoglasni so posebej zaznamvani. Porote nastopijo namesto do zdaj navadnih sodivnih sklepov. Razloček med hudodelsti in teškimi policijskim prestopki je bolj na tanjko ko do zdaj postavljen, tudi so do zdaj navadne kazni tepči v druge prenašene. Povzjetje preiskovanje je bolj obširno, ko do zdaj. Tudi žlahtniki in dediči umerliga obsojeniga znajo tirjat, de se preiskovanje povzame, ako se zamore skazat, de je bil razsodek po krivi priči itd. storjen. Sploh se iz celiga načerta vidi, de je vlada na okoljšine sedajnih časov gledala.

— Poprejšni vradnik časopisa Presse bode zdaj nov časopis pod imenom „Oesterreichische Reichszeitung“ izdal. Tud bojo na Dunaju izhajale novice „Die Zeit“ ktere kakor se iz nagovora vrednika vidi, ne bodejo v nemški rog trobile, temuč za samostalno Austrijo se potegovala.

Znani Fuster jo je iz Londona 6. t. m. v Ameriko potegnil. Pred svojim odhodom je še knjigo čez Dunajske prekucije dokončal, ktera bode v kratkim v Frankobrodu na svitlo prišla.

Dunaj 27. t. m. Danes je bilo v ministerstvu sklenjeno, de se znanprej same politiške hudodelstva na Ogerskim ne bodejo več s smertjo kaznovale. Sel je s tem sklepam nagloma v Pest odšel. Tudi bojo nek vjeti v klase uredjeni in potem potlej obsojeni. Tistim pak ki niso tak teško obdolženi, bode odpuščeno — Staro cesarico bi bila v Solnimgradu kmalo huda nesreča zadela. Nje Kocija se je zvernila, nje drugarica pa žlahtna Khevenhüllerjeva je zlo oškodvana. — Cesarška armada bode za naprej tako le zložena: vsak regiment pešcov bode imel 6 bataljonev, vsak konjiški regiment, 6 eskadronov in 1 oddel za jezdarstvo, vsak topniški regiment pa bode imel 24 batterij, opravo, ženijske šole bodo kakor na francozkim napravljene. Vse terdnjave bodo v tem stanu kakor o času vojske, in vsi prelazi v avstrijsko državo bodejo vtaboreni.

Česka in Moravska dežela.

V pretečenim polletju se je česki kmetovavec Matejovski v Serbijo podal, de bi tam naseliše za češke rojake napravil. Serbska vlada je pač njegov načert čez to reč poterdila, vunder je zraven pristavila, de bi češki naselniki ne smeli ne katolskiga ne protestantovskiga duhovna sabo vzeti, zato kir je na Serbskim gerška vera samovladna. Matejovski torej svoj namen ni mogel izpeljati.

Ogerska in Erdelska dežela.

Časopis „Wiener Zeitung“ od 24. t. m. prinese provizorno osnovo politiških uradov na Ogerskim. Cela dežela je v vojaške okrožja razdelena, in vojaškim glavarjam so tudi civilni komisarji pridjani, te velke okrožja pa bodo tudi v majni civilne kantone razdeleni, v kterih bodejo kantonski komisarji svojo službo opravljali. Pri tej priloznosti je opomneno, de bode ministerstvo prihodno omejenje Serbske vojvodine kmalo svojo predlogo storilo.

— Ravno tako je tudi postava dana, de

se na Ogerskim ima sploh kataster za zemljiški davk vpeljati, kir bo za to delj časa potreba, bode za čas provizorium zemljiških davkov vpeljan, kir bode tak dolgo terpel, dokler kataster ne bo popolnoma dokončan. Pri temu provizoriumu se bo ravnalo po sedajnih zmirljenih zemljiših če tud ne prav na tanko. Dokler pa ta provizorium ne nastopi mora na Ogerskim poprejšni znesek tako imenovanih vojskenih in domestikalnih davkov, ki so bili za leto 1849 spisani, od gruntnih in hišnih gospodarjev dežele, ki so morali do leta 1848 davke plačevati, od perviga Novembra 1849 kakor splošni davk plačan bit. Kako bodo tisti gospodarji, ki so do zgorej zaznamvaniga leta od davšin oslobodeni bli, znanprej sopet davku podverženi, to bo posebna postava odločila. Ravno to je tudi za Sedmograško deželo vzkazano.

Iz Pešta pridejo sopet žalostne novice. 20. dan t. m. so bili trije glavni vodji ogerske armade obešeni. Pervi je bil knez Woronjewski lep mož, poprej je bil častnik v avstrijski armadi, v zadni madjarski vojski je on poljsko legio napravil, postal je pozneje nje polkovnik, in pri Szuregu je bil od Haynava vjet. Drugi je bil Avankur. Že v zadnjim poljskim puntu je bil k dvajsetletni ječi obsojen. Pa Cesarja Ferdinanda milost mu je ječo odperla, vunder se je sopet pri madjarski vojski vdeležil, kakor adjutant Dembinskiga in še le pred nekimi tedni so ga v Peštu zasačili. Pogumno je umerl in pred smertjo še ljudstvo nagovoril. Treti pak je bil Giron, oče treh otrok. On je vodil nemško legio, znajden vojšak je bil, in že so ga Madjari za začasniga povelnika komorske terdnjave postaviti hotli.

— General Major Hauslab je iz Dunaja v Widdin prišel, govoril je s tamošnjim Pašetam, in Ogerskim begunam na znanje dal, de je vsim vojšakom od stražmojstra dol njih pregreha od milostljiviga cesarja odpuščena, in de se brez kazni nazaj v Austrijo verniti znajo. Potem je v Carigrad odšel, kir bode kakor se govori, zopet prav oestro tirjal, de naj Turčija Madjarske beguna Austriji čez da.

Konc grozovitnih sodb v Pešti se noče približati. 23. dan t. m. zjutraj so bili zopet 3 obešeni. Pervi je bil baron Sigismund Perenyi. Pred sušcam pretečeniga leta je bil drugi predsednik zgorne zbornice (Magnatentafel) in ud narvikši ogerske sodnice tako imenovaniga Septemvirata, pozneje je bil puntu ves vdan in izvoljen za uda deželskiga brambovskiga odbora. Znan manifest ogerskiga naroda na Dunajski ustavodajavni zbor je on zložil in podpisal. Povsod je potval z Madjarskim zborom. Košuth ga je zvolil za „Jude curiae“ pri novi nar vikši sodnici. V zborih je oestro in krepko govoril, in svoje nasprotnike zmirlaj užgal.

Drugi je bil Csernatony. Od začetka je on pisal v časopis „Marcius Tizenötödike“ v zmyslu Pariškiga lista Charivari, nesramne reči je proti cesarski hiši na svitlo dal. Pozneje ga je Košuth za tajnika v svojo pisarnico poklical, tudi poslal ga je v politiških opravilih v Pariz.

Treti obešenih je bil Szacsvey tajnik pri Madjarskimu zboru v Debrečinu.

Ptuje dežele.

Laška. Truplo Karla Alberta je bilo 12. t. m. ob eni popoldne iz Genove v Turin pripeljano in tam pokopano. Piemonteški časopisi žalost in plakanje Lahov ne morejo popolnoma popisati. Vse okna po ulicah, skoz ktere so mertviga peljali, so bili z črnimi perti obviseni, povsod so napisali junaštvo in krepost rajnciga oznanvali. Še nebo, tak reko časopisi, je s človeki vred žalovalo — deževalo je, in ko so ga v grob položili, se je nad cirkvijo maverca razpela, kakor de bi

hotla pokazati, de se nad tem grobam vpanje prerrojene Italie vzdigne.

Nemška. Sin kneza Vindišgreca po imenu Hugo se je 21. t. m. s meklenburško princesno Luizo oženil. Pa skoz to ženitev ta princesna ni zgubila svoji poprejšne časti in imen. V ženitvanskim listu je za to preskerbljeno, de jo vsi morajo imenovati: Njih vojvodska visokost Luiza princesna od Vindišgrec, ali o kratkim: Gospa vojvodska Luiza.

Klapka poprejšni komandant Komorna je prišel 18. t. m. v Hamburg. Ž njim je bilo veliko ogerskih oficirjev, in tudi en poprejšni adjutant Görgeya, ktir je po predaji pri Vilagos srečno v Komorn pobegnul. Ti možje mislijo ali v francozko ali v angleško službo it.

Pruska. Ženstvo na nemškim napreduje, kakor se vidi iz „Breslauer Zeitung“. V tem časopisu je poklic neke Marie žlahtne Colomb na device tega mesta. Ta ženska se uči na Breslavskim vseučilišu zdravilstvo in babištvo. Učeniki so ji dovolili z učenci, vred šolo obiskat. „To veliko srečo, tako govori leta nemška Marula, se v tako visocih vednostih omikati, nočem sama vživati, jest hočem de bi veliko veliko mojiga spola tudi te sreče deležne postale. Torej sim na vodstvo tega vseučiliša prošno dala, de bi tudi ženske smeje visoko šolo z gospodi vred obiskati, ino jest imam veselo upanje, de mi ta prošna ne bo overžena. Torej na vse device vzdignem svoj glas, naj ne zanemarite ta čas, kir se znate kaj koristniga naučiti, naj preberete zapisnik, v kterim so vednosti, ki se na vseučilišu razlagajo napovedane, de bote lahko potem tisto razlaganje ki je vam ušec poslušale.“

— Jakobi voditelj pruskik demokratov se je iz Švajca na Prusko vernil, misleč se ondotnim sodnicam podvreči. Prusi so ga pač neke dni pri miru pustili, vunder v Königsbergu so ga zaperli, kjir sodbo persežnih možev pričakuje.

Francozka. Predsednik francozke republike je poslal na Dunaj poslanca Persigni, kir bi imel pri Avstrijski vladi sprosit, de bi se dovolilo truplo rajnciga vojvoda od Reichstadt Napoleonoviga sina iz Dunaja v Pariz prepeljati, de bi ravno tisti dan tje prišel kakor so Napoleonovo truplo tam pokopali. Pa na Dunaju niso hotli v to dovoliti, kir je Napoleonov sin od avstrijske nadvojvodove rojen, torej naj tudi pri svoji materi, ktira je na Dunaju pokopana, počiva.

Turška. Iz Boznije piše v „Agramer Zeitung“ 18. d. t. m. sledeče: Potem ko so se Bosnjaki z Veziram Tahir Paša pogovorili, je streljanje pri Bihaču nehalo. Vezir pustivši v terdnjavi 150 Arnavtov odide v Banjaluko, odtod je poslal v Carigrad prošno, de bi Car novi zbor dovolil, v kterim bi se prava mera prihodnih davkov postavila. Turški car je v to dovolil, de bode v Travniku zbor deržan, in de bosta razun poslancov kterih vsaka nahia po 2 pošle, tudi Mostarski in Zvorniški vezir pričujoča, de naj se davki ponižajo, de bode enkrat vsiga prepira konec. Pri zgovoru z veziram Tahir Paša so Bosnjaki tudi to tirjali de ne bodejo k zboru dopuščeni Bihaški Paša Bisevič in Bečirevič in Arnavtovič, kir ljudstvo teh treh ne more terpeti. Še ni znano, kdaj se bodo začeli posvetvati, pa de bo ta čas kmalo nastopil, se is tega vidi, kir sta se Svorniški in Mostarski vezir že na pot podala, tudi so že poslanci v vsih nahijah zvoljeni.

V raznih časopisih se bere iz Carigrada novica, de se je turški Sultan z avstrijskim in Rusovskim caram zavoljo madjarskih begunov poravnal. On ne bode nobeniga izdal, temuč odpeljati jih bode pustil na kak turški otok, gotovo na Kandijo, tudi ne sme on nobeniga poturčenih begunov v svojo službo vzeti.

Slovenskim vojakom

prislim iz Ogerskega v Ljubljano

26. oktobra.

Kervava igra je tedaj končana,
Serdit sovrag ne žuga z smertjo več,
Njegova moč pobita in razgnana,
Razlomljen, stert njegov morivni meč.

Na tla podert leži oltar krivice,
S prestola pahnen je kervav prepir,
Postavljen z novega oltar pravice,
Kraljuje v njemu zopet sveti mir.

Deržava krasna rešena razsutja
Kot siva skala v vihri spet stoji,
Dvoglavni orel mračnega perutja
V višini vertoglavni se verti.

In vi junaki — vam se slava poje —
Ker stali v vojski ste kot siva peč,
Junško vderli se nad ljute roje,
Junško bili se za sveto reč!

Kjer je na boj vojaška tromba peča,
Kjer smertonosna krogla žvižgala,
Kjer nar groznejša bitva je gromela,
Ste gledali obraz sovražnika.

Obvarvali ste smerti domovino,
Rešili nje sinove zlih nadlog,
Pregnali grozožugajočo tmino,
Zapahe ječ razsuli krog in krog.

Očetov starih, ki so Turke bili,
Za vero in za dom se dvigali,
Ste vredni se v domači lon vernili
Oviti z vencu lorovovimi.

Slovenja vriska vam nasprot junaki,
Borivci hrabri, bratje ljubljani!
O čujte nje preserčni klic, rokaki!
Kar ona pravi brez pomembe ni!

„Ak kdaj bi žugalo mi hudo vreme,
Ostudni tuje obropal moj bi plod,
Kervav trinog požgal mi dvor in sleme,
Moril železne duše moj zaród!“

„Takrat za sveto zgrabite orožje,
Naj serce vname vam pravični serd,
Naj čuti divji vrag sovražstvo Božje,
Ak padete — za dom je sladka smert!“

„Za dom je sladka smert in tudi slavna,
S kervavega bojiša v hram miru
K očetom starim pelje steza ravna;
Odperta le junaku hrabremu.“

F. Cegnar.

Jugoslovanske cvetlice.

(Nabral F. Cegnar.)

5. Davorie.

Junške pesmi, ki se od starega bojnega boga Davor tudi Davorie imenujo, razlagajo večidel serbski slepci. Veselijo se in ljubijo oni to svoje opravilo. Skušajo se med sabo o znajdbi čudnih pravljic, junških in roparskih povesti. Mladenci, ki so njih lastni sinovi al bližne žlahte, jih vodijo od sela do sela, kjer se v senco kakega drevesa, al pred kako cerkev vsedejo in pojejo stare znane al novozložene neznane pesmi. K vsaki rodovinski slovesnosti so povabljeni, gostoljubno sprejeti in bogato obdarovani. Od njih si mladi fantje junške pesmi naučijo, ki se potem okrog razširijo, in tako v prihodni zarod obratijo. Mera junških pesem je petčlenni trohej. Period serbsko pismenstvo nima, tudi bi mu ne bile primerne. Kolikor starejše so te pesmi, tolikor več imajo narodnega duha.

6. Ženitba.

Mladeneč, ki se ženiti nameni, si narpred prizadeva misli deklice zvediti, ktero bi rad vzal. Če zve, de bi mu ona ne odrekla, jo ali sam snubi, ali kar se večkrat zgodi, njegov oče, ali kak prijatelj. Starši mu deklico malokdaj odrečejo; ako se pa vonder to

prigodi, je mladenču se pripuščeno deklico odpeljati. Čaka jo tedaj z več oboroženimi mladenci na tistem mestu, kamor po vodo hodi, kjer kolo pleše, na polju ali kjer drugod. Malokdaj se odpeljanje brez kervi zgodi. Ako deklica radovoljna z njim gre, se lahko kak duhoven najde, ki jo z mladenčem poroči, in ženinu ni težko se pri starših neveste prikupiti. Če pa deklica pri njemu neče ostati, se odpeljavec težko kaznuje, in ona se v očetu dom poverne. Na Serbskem je odpeljanje od dobe Černega Jurja hudo prepovedano.

Če je oče ali prijatelj ženina pri snubitvi srečen, se tudi koj za darila zmenijo, ktere ženin nevestini žlahti podeli. V današnjih dnevih se je ta navada večidel zgubila, in ženin sam darove deli kakoršne mu je drago, ter tudi čas odloči, kdaj de hoče nevesti svoj perstan dati, ki ga ji v kakem jabelku, v vozlu lepe rute, ali v kakem drugem darilu da. Tudi nevesta mu kaj daruje, večidel kako lepo delo lastnih rok. Ravno to uro se ženitvanski dan odloči. Nekoliko dni popred zbere ženin svate. Klicar (čavš) jih gre povabit na pir, in nosi z cveticami in dnarji okinčano leseno čutaro po vasi od hiše do hiše. Ko je en pozirk na zdravje povabljenca spil, mu ta po navadi en denar v čutaro verže. Ko so vsi svatje povabljeni, se napotijo po nevesto.

Dever, navadno nar mlajši brat ženina, včasih tudi dva brata, in ako ženin nobenega nima kak prijatelj, ki pa neoženjen biti mora, gre naprej in drugi za njim po nevesto, kega nar obilniše obdaruje. On je nje prijatelj in za zmirej, ako ravno ni nje svak. Na piru streže nevesti in skerbi, da ji ničesar ne manjka. Med svati ga spoznaš po cvetlici za kapo ali za pasam. Svati so: zakonski boter (kum vjenčani) ki se v imenu Božjem in svetega Jovana nikdar odreči ne sme; njegov pomagavec (prikumak), ki je večidel tudi zastavnik (barjaktar); stari svat; vojvoda; klicar (čavš); dudljar (gadljar), žlahta, prijatelj in znanci. Večidel tudi ženin z njimi gre, iz kega kape bela ruta ferči. V praznični obleki, vsak z vencem okinčan, po navadi jahajo po nevesto. V mestih Bosnije in Serbskega so tudi žene med njimi, ki se po serbsko djeveruže potursko jentjebule imenuje. Med potjo veselo pojejo. Ko na dom neveste pridejo, jih slovesno sprejmejo in dobro pogostijo. Med južno jokajočo nevesto v spavnici napravijo v svatovsko oblačilo in ji obraz zagernejo. Svati so kmalo nepoterpežljivi in klicar opomne, da je čas odriniti. Brat tedaj jokajočo nevesto iz spavnice pripelje ter jo deverju zroči. Potem se vsakemu svatu posebej prikloni, mu roko poljubi in ko darove razdeli se obernejo z njo na ženinov dom. Dva oznanovavca jo dirjata naprej.

Ko se svati z nevesto približajo, jim grejo ostali nasprot ter jih pozdravijo z strelom in napitjem. Klicar v en pot norce brije. Nevesti, še preden iz konja stopi, fantica v naročje dajo, v znamenje, da bode tudi ona enega porodila. Prinesejo ji tudi kos platna, čez kterega do hišnega praga gre, in kruha in soli, ki ju na prag položi. V drugih krajih prag poljubi, ko je iz podanega sita vrehe raztresla. Dever jo v hišo pelje, kjer poljubi ženino mater, sestre in žlahto. Drugi dan, ko je že poroka minula, se spet svati na pir snidejo. Po kosilu gre nevesta z deverjem k vsakem gostu, mu vode za umiti da, in prejme od njega darilo v denarjih. Tudi ima pravico svatom kar mora zmuzniti. Na piru je veliko vpitja, pijače, draženja in vsake sorte kratkočasnosti, pri tem se čujejo vesele napitnice in lepe pesmice in kolo se pleše. Nevestna mati dobi večerno in ženinova zjutrajno pijačo iz žganja in medu, ki jo ženin v okinčanih čutarah z venci, lošem in dnarjem po deverju pošlje. Na šumadskem se mladenči zgođej ženijo, nevesta je po navadi nekoliko let stareje kot ženin; v Bosni in Hercegovini pa ravno narobe.

Tudi v cerkvi pri poročenju imajo posebne navade. Svate na sredi cerkve obstojijo, in med molitvijo nad poročencama dve bronasti z svetimi podobami okinčani kroni deržijo, zatorej se poročenje tudi zakonsko kronanje imenuje. Po dokončani molitvi vzame duhoven obe kroni, in nar pred eno ženinu na glavo dene, ter govori: Tega sluga Božjega J. J. kronam za Božjo služabnico J. — Potem vzame drugo krono in na enake vižo nevesto krona.

Kroni vstanete na pokrih glava. Če pa ima nevesta na glavi lep venci, ki bi se zavolj krone razdreči znal, se duhoven neveste

s krono le dotakne, ter jo potem na stran položi. V starih časih so imeli iz cvetic ali zelenih veje lepo spletene vence namest kron, s temi venci so nezvenljivo mladost in čistost zaznamovali; zdaj pa imajo navadno sreberne ali bronaste krone. V nekterih krajih so te krone razne po raznosti stanov. —

Pri navadnih porokah poda duhoven poročenima iz čase rudečega vina trikrat piti, ne le v spomin ženitvanja v Kani, ampak to pitje iz čase je tudi znamenje skupnega veselja in žalosti. Duhoven med poroko večkrat poročencama reče: „Cerkev Božja se veseli, da nad vama nova uda dobi.“ Kum in stari svat sta priča in stojita z gorečimi lučmi v roki za poročencama.

Na zadnje se oberneta poročena in poljubita vsim svatom roke, svati pa poljubijo svete podobe na kronah. Cela svečanost prav dolgo terpi.

Radeckova rodovina.

V narodnih novinah slavni pisavec češke zgodovine F. Palacky dokaže de je rodovina Radeckova staročeska.

Nje prvi sedež je bil grad Radeč, pa morebit že v husitskih bojih je bil razdjan, in potem ne več sozidan. Bil je v Bičovskim okrogu, ktir je zdaj pod grajšino Kumberg ali Šarkov blizo vasi Chomutic in Nevritic. Znabiti de se še zdaj v tistih krajih kakšna pristava, ali kakšen gojzd ali razvalina Radeč imenuje, kar bi se pri kmetih lahko zvedlo. De je v tistim kraju ta grad stal pričajo že stare knjige „libri erectionum“ praske škofije, pa še bolj na tajno je od njega govor v pisanju, v kterim so bile te posestva v gruntne bukve českiga kraljestva zapisane, ktire so bile v letu 1548 kir so stare zgorele iz noviga napravljene. Vencel Radecky je dal svojo dedišno po očetu v letu 1548 pod imenom „pristava in vas Radeč“ vpisat, kakor tudi svoje posestvo v vash Nevritic in Chomutic. Radeckovi prededi so bili, kar se iz starih cerkvenih listov vidi, patroni Chomutiške cerkve, oni so tudi to cerkev zidali. V plemenitiških knjig šestnajstiga stoletja je od te rodovine večkrat govor. Paprocky jih v svoji knjigi „clia dochus“ imenuje Hradecky. Ta viteška rodovina je bila v 17 stoletja v baronski, v letu 1764 pa v grofovski stan povzdignena.

Z m e s.

Novo sredstvo zoper kolero. Slavni nemški kemikar je od nekiga dohtarja Maucella iz Indije pismo dobil, v kterim se imenovan gospod hvali, de je gotovo sredstvo zoper to bolezen znajdel, namreč vogelnokisli natron, ktiriga tudi v naših apotekah dobivamo. Prav ga vsim zdravnikom priporoča. Bomo vidili, al ga bodejo evropski dohtarji tudi poterdili! —

* Te dni je gospod Dohtar Miklošič na svitlo dal svoj „besednjak staroslavenški.“ Z ponosam znamo reči de je Slovenec bil, ktiri se je tak teškiga in obsirniga dela lotil, in ga tudi slavno dokončal.

* Tudi Drobničev besednjak ktiriga je ilirska matica natisnit dala, je z gramatiko vred na 26 polah natisnjen, in zdaj je že pri bukvozevu.

* Na čaši (kozarcu), ki jo je Jelačić Knicaninu o njegovem odhodu iz Dunaja na Serbsko poklonil, so tile napisli: Na jednoj strani: „Josip baron Jelačić Bužimski svom bojnom drugu Štefanu Petroviću Knicaninu“; na drugoj strani: „Pančevo i Mošorin“; na tretjoj sta vdolbljena dva topa z napisom: „Jedan od Pančevah, a drugi od bana dobiven (dobljen).“ Na pokrovcu stoji sreberna postava Serbina v narodni obleki v jednoj roki serbsko narodno trojobarveno bandero, drugo na sabli derže. (Prask. N. N.)

* Pripoveda se, de je sedajni vojniški poglavar Dunaja „Baron Welden“ zelec obsede v temu mestu končati, k sebi poklical župane Dunajskih predmestov in jih v tej reči za svet poprašal. Eden izmed teh gospodov stana obsede kar prehalit ni mogel, in rekel je, de on obsede clo nič ne čuti, in prav teško bi mu bilo, če bi nehala. Na to je nek Welden odgovoril: „Moj gospod jest Vas pa zagotovim, de je meni obseda že kaj zoperna.“